

Titulació	Tipus	Curs
2500260 Educació social	FB	1
2500261 Pedagogia	FB	1

Professor/a de contacte

Nom: Francesc Xavier Borrás Hernández

Correu electrònic: xavier.borras@uab.cat

Equip docent

Nair Elizabeth Zárate Alva

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Essent aquesta una assignatura de primer curs, no té prerequisits formals, però es recomana a l'alumnat que revisi els coneixements bàsics de biologia que han adquirit durant els seus estudis previs (cervell, sistema nerviós, genètica, hominització, evolució i d'altres conceptes relacionats). Es considera igualment desitjable una revisió d'aspectes psicològics que hagin pogut estudiar prèviament (sensació, atenció, percepció, consciència, aprenentatge, memòria, motivació, emoció, pensament, llenguatge, intel·ligència i personalitat).

A més són desitjables una alta motivació, capacitat per a l'organització de la informació, estratègies de síntesi, d'anàlisi i reflexió crítica.

Objectius

Aquesta assignatura té com a finalitat apropar l'alumnat a l'estudi de la realitat humana, tant des del punt de vista filogenètic com ontogenètic (vida, desenvolupament, processos psicològics, gènere, cultura, societat, etc.). S'espera que l'estudiantat compregui i reflexioni críticament al voltant de les bases biològiques i psicològiques que permeten descriure i explicar el comportament i els processos mentals de l'ésser humà.

Competències

Educació social

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació de l'acció.

Pedagogia

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar i comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, polítics, ambientals i legals que conformen situacions i propostes educatives i formatives.
- Comprendre els processos que es donen en les accions educatives i formatives i la seva incidència en la formació integral.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació de l'acció.

Resultats d'aprenentatge

1. Comprendre com els aspectes biològics i psicològics afecten el desenvolupament al llarg del cicle vital.
2. Comprendre i analitzar les implicacions educatives de les teories i models d'aprenentatge.
3. Conèixer i analitzar les bases biològiques dels processos psicològics.
4. Conèixer i identificar els principals trastorns del desenvolupament i de la personalitat, la seva incidència en el desenvolupament i implicacions educatives.
5. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.

Continguts

1. Processos psicològics bàsics aplicats a l'educació (2 ECTS) (Bloc 1) / Unitat de Psicologia Bàsica

- 1.1. L'accés al coneixement: la naturalesa de la sensació, la percepció i l'experiència conscient.
- 1.2. L'elaboració del coneixement: l'aprenentatge i la memòria.
- 1.3. L'activació de la conducta: la motivació i l'emoció.

2. El sistema nerviós i els processos psicològics (2 ECTS) (Bloc 2) / Departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social

- 2.1. Aspectes estructurals i funcionals del cervell humà.
- 2.2. La comunicació entre neurones. Xarxes nervioses.
- 2.3. Característiques del cervell humà (plasticitat, asimetria funcional, clausura, auto-organització, emergència, maduració asincrònica, etc.).
- 2.4. Cervell i processos mentals.
- 2.5. Cognició, llenguatge i comunicació. Els estats de la consciència.

3. Factors genètics i socio-biològics condicionants del desenvolupament i l'aprenentatge (2 ECTS) (Bloc 2) / Departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social

- 3.1. Vida i evolució. La complexitat dels éssers vius.
- 3.2. Genètica i evolució. Neodarwinisme. El procés d'hominització.
- 3.3. Aspectes filogenètics del comportament humà (activitats motores, estímuls clau, motivacions i emocions primàries, impregnació, etc.).
- 3.4. Percebre, conèixer i sentir.
- 3.5. Ètica i evolució. Bioètica.

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals	30	1,2	
Seminaris pràctics	15	0,6	
Tipus: Supervisades			
Tutories	30	1,2	
Tipus: Autònomes			
Treball autònom (estudi, reunions, consultes)	75	3	

La metodologia docent que es proposa en aquesta assignatura té com a línies generals:

- Classes magistrals (30 hores): presentació per part del professorat dels continguts centrals de l'assignatura, presentacions a càrrec de grups d'estudiants per a aprofundir en la reflexió i/o aplicació relacionada amb temes específics, visionat de vídeos o pel·lícules d'interès per a l'assignatura, entre d'altres.

- Seminaris (15 hores): treball en grups més reduïts per a l'organització de diferents tasques (localització d'informació, preparació de presentacions orals, etc.), anàlisi i discussió de casos, articles de recerca i/o textos, ampliació, il·lustració i comentari dels continguts de les classes magistrals i de la bibliografia obligatòria, elaboració de mapes conceptuals, organització i desenvolupament de pràctiques, grups de discussió, entre d'altres.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluació Biologia	33,3%	0	0	4, 3, 1
Avaluació de Processos Psicològics Bàsics	33,3%	0	0	4, 3, 2
Treball Grupal-Biologia	33,3%	0	0	5, 3, 1

Aquesta assignatura té tres apartats de continguts (veure Continguts) distribuïts en dos blocs temàtics. Es requereix que l'alumnat adquireixi una formació mínima bàsica en tots i cadascun d'ells. Per tant, els i les estudiants hauran de mostrar evidències d'aquests mínims en els diferents blocs temàtics de l'assignatura, estructurats de la següent manera:

Bloc 1 (33,3%): tema 1.

Bloc 2 (66,7%): temes 2 i 3.

L'avaluació es basarà en exàmens escrits i treballs pràctics. En el BLOC 1 hi haurà un examen individual al tancament del mateix: 18 de març de 2025 a les 10 h (PEDAGOGIA) i 19 de març de 2025 a les 10 h (EDUCACIÓ SOCIAL). El BLOC 2 tindrà i) un treball en grup escrit (20%), que s'exposa a classe i la presentació del qual dona lloc a una nota individual (30%); i ii) un examen individual al final del bloc (50%): 17 de juny de 2025 a les 9 h (PEDAGOGIA) i 18 de juny de 2025 a les 9 h (EDUCACIÓ SOCIAL). Així, en general, l'avaluació de l'assignatura és producte de l'esforç individual.

L'assistència a les sessions de treball pràctic (seminaris) és obligatòria. En tot cas es podran valorar algunes absències justificades sempre i quant la presencialitat total sigui d'un mínim del 80%.

Per a superar l'assignatura s'hauran de mostrar evidències d'assoliments mínims en cadascun dels dos blocs mencionats. Si l'estudiant aprova/supera els dos blocs amb una nota mínima de 5 punt (sobre 10), la qualificació final s'extraurà de la mitjana ponderada de l'assoliment dels dos blocs temàtics (33,3% bloc 1 i 66,7% bloc 2), en correspondència amb el seu pes percentual en ECTS (2 ECTS i 4 ECTS, respectivament).

Si l'estudiant no aprova/supera algun dels blocs, la seva qualificació final correspondrà a la qualificació del bloc suspès (o a la mitjana ponderada dels dos blocs suspesos), i haurà de fer l'avaluació programada com a recuperació del bloc. Per participar a la recuperació l'alumnat ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura.

Les proves de recuperació d'ambdós blocs són individuals. La nota obtinguda en l'examen de recuperació del bloc 1 substituirà en qualsevol cas -sigui superior o inferior- la nota prèviament obtinguda en l'examen del bloc. Igualment, la nota obtinguda en l'examen de recuperació del bloc 2 substituirà la nota prèviament obtinguda en l'examen del bloc, i que correspon al 50% de la nota total del bloc, mantenint-se les notes derivades del treball, que no són recuperables.

L'examen de recuperació del BLOC 1 tindrà lloc l'1 de juliol de 2025 a les 11:15 h (PEDAGOGIA) i el 25 de juny de 2025 a les 10 h (EDUCACIÓ SOCIAL). L'examen de recuperació del BLOC 2 tindrà lloc l'1 de juliol de 2025 a les 9 h (PEDAGOGIA) i el 2 de juliol de 2025 a les 9 h (EDUCACIÓ SOCIAL).

Si finalment l'estudiant no aprova amb una nota mínima de 5 punts (sobre 10) algun dels blocs, significarà que no ha assolit els mínims esperats i suspendrà l'assignatura amb la qualificació corresponent al bloc suspès (o a la mitjana ponderada dels dos blocs suspesos).

L'estudiant que no s'hagi presentat a cap de les avaluacions d'un dels blocs durant el curs ni en l'avaluació de recuperació obtindrà la qualificació de No avaluable. Quan es faci una de les avaluacions dintre d'un bloc es considerarà presentat al bloc corresponent, i pertant haurà de fer la resta de les avaluacions obligatòriament; en cas contrari, es farà la mitjana amb la qualificació de l'avaluació a la qual s'hagi presentat i els "zeros" corresponents a la resta de les avaluacions no realitzades dintre d'aquell bloc.

Els resultats de cadascuna de les avaluacions es publicaran al campus virtual en el termini màxim de 20 dies hàbils després de la seva realització, i es podrà sol·licitar la seva revisió dins dels 7 dies naturals posteriors a la seva publicació, a excepció dels exàmens de recuperació, la revisió dels quals s'haurà de sol·licitar durant les 24 h posteriors a la seva publicació.

La còpia o plagi serà motiu de Suspens de l'assignatura.

La coordinació de l'assignatura vetllarà perquè els criteris finals d'avaluació pel que fa a la nota global de l'assignatura siguin adoptats de forma consensuada per part de tot l'equip docent.

L'alumnat que no es matricula per primera vegada a l'assignatura serà avaluat amb les mateixes activitats que el de primera matrícula. No es preveu prova de síntesi.

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

Aquesta i d'altres informacions addicionals es penjaran a l'inici del curs en el campus virtual (moodle) de l'assignatura, que farem servir com a eina de comunicació amb l'alumnat.

Bibliografía

[Achotegui, J. \(2017\). *La inteligencia migratoria. Manual para inmigrantes en dificultades*. Ned Ediciones.](#)

[Almendro, M. \(2018\). *El laberinto de la ayahuasca*. Barcelona: Kairós.](#)

[Alloway, T., Wilson, G. i Graham, J. \(2006\). *Sniffy. La rata virtual*. Madrid: Thomson \(inclou CD-ROM\).](#)

[Barlow, D., Farchione, T., Sauer-Zavala, S., Murray, H., Ellar, K., Bullis, J., Bentley, K., Boettcher, H., y Casiello-Robbins, C. \(2019\). *Protocolo Unificado para el tratamiento transdiagnóstico de los trastornos emocionales*. Madrid: Alianza Editorial.](#)

[Bauman, Z. \(2009\). *Modernidad líquida*. Buenos Aires: fondo de Cultura.](#)

[Bessel Van de Kolk. \(2015\). *El cuerpo lleva la cuenta. Cerebro, mente y cuerpo en la superación del trauma*. Barcelona: Olivella.](#)

[Budayicioglu, G. \(2019\). *La chica de la ventana*. Sevilla: Lantia Publishing S.L.](#)

[Bueno, D. \(2016\). *Cerebroflexia. El arte de construir el cerebro*. Barcelona: Plataforma Editorial.](#)

[Burke, N. \(2021.\). *El pozo más profundo. Sanar los efectos a largo plazo de las experiencias infantiles de la vida*. Barcelona: Eleftheria.](#)

[Carrasco, J. L. \(2024\). *La personalidad y sus trastornos*. Barcelona: Arpa.](#)

[Castellanos, N. \(2022\). *Neurociencia del cuerpo. Cómo el organismo esculpe el cerebro*. Barcelona: Kairós.](#)

[Damasio, A. \(2013\). *El error de Descartes: La emoción, la razón y el cerebro humano*. Barcelona: Crítica.](#)

[Davies, J. \(2022\). *Sedados*. Madrid: Capitán Swing.](#)

[Draaisma, D. \(2006\). *Por qué el tiempo vuela cuando nos hacemos mayores*. Madrid: Alianza.](#)

[Estupiña, F. \(2022\). *Manual de Telepsicología. Nuevos medios para aplicar a la psicología en el siglo XXI*. Alianza Editorial.](#)

[Ekman, P. \(1991\). *Cómo detectar mentiras. Una guía para utilizar en el trabajo, la política y la pareja*. Barcelona: Paidós.](#)

[Fernández, C. \(2019\). *Melancolía clínica y transmisión generacional*. Barcelona: Xoroi.](#)

[Godfrey-Smith, P. \(2017\). *Otras mentes. El pulpo, el mar y los orígenes profundos de la consciencia*. Barcelona: Taurus.](#)

[Gonzalez, A. \(2023\). *¿Por dónde se sale?*. Barcelona: Planeta.](#)

[González, R., Gullón, P., González, A y Carmona, M. \(Coords\). \(2022\). *Transformar los barrios para evitar el sufrimiento psíquico. Una mirada salubrista a la salud mental*. Madrid: Asociación Española de Neuropsiquiatría.](#)

[Jay, M. \(2016\). *La década decisiva. Por qué son importantes de los veinte a los treinta años y cómo sacarles el máximo partido ahora*. Madrid: Asertos.](#)

[LeDoux, J. \(1999\). *El cerebro emocional*. Barcelona: Ariel/Planeta.](#)

[Levine, A. y Kline, M. \(2016\). *El trauma visto por los niños*. Barcelona: Eleftheria.](#)

[Martí, J.J. \(coord.\). \(2022\). *Manual de telesalud mental. Tecnologías digitales en la práctica clínica*. Madrid: Pirámide.](#)

[Morgado, I. \(2012\). *Cómo percibimos el mundo. Una exploración de la mente y los sentidos*. Barcelona: Ariel.](#)

[Morgado, I. \(2014\). *Aprender, recordar y olvidar: Claves cerebrales de la memoria y la educación*. Barcelona: Ariel.](#)

[Morgado, I. \(2019\). *Deseo y placer. La ciencia de las motivaciones*. Barcelona: Ariel.](#)

Morris, C. G. i Maisto, A. A. (2009). *Psicología* (13a. ed.). Mèxic: Pearson-Prentice Hall.

[Nanzer, N. \(2015\). *La depresión postparto. Salir del silencio*. Barcelona: Octaedro.](#)

[Perry, B. y Szalavitz \(2016\). *El chico a quien criaron como perro*. Madrid: Capitán Swing Libros.](#)

[Petersen, H. \(2021\). *No puedo +. Cómo se convirtieron los Millennials en la generación quemada*. Madrid: Capitán Swing Libros S.L.](#)

Pinker, S. (2022). *El efecto aldea. Cómo el contacto cara a cara te hará más saludable, feliz e inteligente*. Madrid: Funambulista.

[Porges, S. \(2018\). *Guía de bolsillo de la Teoría Polivagal. El poder transformador de sentirse seguro*. Barcelona: Eleftheria.](#)

[Ramachandran, V. S. i Blakeslee, S. \(1999\). *Fantasmas en el cerebro*. Madrid: Debate.](#)

Schacter, D. L. (2003). *Los siete pecados capitales de la memoria*. Barcelona: Ariel.

[Schore, A. \(2022\). *El desarrollo de la mente inconsciente*. Barcelona: Eleftheria.](#)

[Velasco, P. \(2018\). *Criminal-Mente*. Barcelona: Ariel.](#)

[Villar, F. \(2022\). *Morir antes del suicidio. Prevención en la adolescencia*. Barcelona: Herder.](#)

[Williams, M. i Penman, D. \(2013\). *Mindfulness*. Barcelona: Paidós.](#)

Programari

Cap programari

Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(SEM) Seminaris	111	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	112	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	113	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	211	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(SEM) Seminaris	212	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt

(SEM) Seminaris	213	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	1	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt
(TE) Teoria	2	Català/Espanyol	segon quadrimestre	matí-mixt